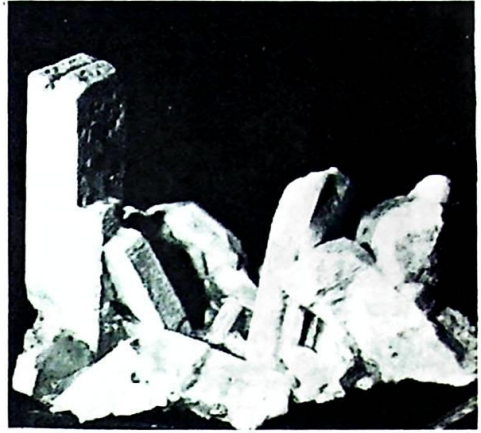

MINERALER I SANDEFJORDSOMRÅDET—V

Hotvedt i Sandefjord (tidligere Foksrød).

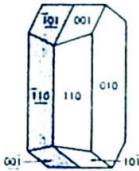
Typisk for forekomsten er kalsium-mineraliseringen med epidot og andraditt, som ellers er sjeldne mineraler i larvikitten. Man kan anta at et overliggende basaltdekke (Ca-rik bergart) har forårsaket oppvarming av larvikitten med påfølgende assimilasjon av Ca-rike bestanddeler, som førte til dannelse av disse kalsium mineralene, og gassdannelse som ga opphav til miarolittiske druserom hvor fri utkrystallisering kunne skje. Larvikittens stedvis rødlig farge skyldes oksydasjon av Fe -2 i bergartens mørke mineraler.

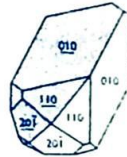
I Oslofeltets kontaktsone finnes rikelig med epidot på en rekke forekomster. Av kjente funnsteder bør særlig nevnes Glomsrudkollen på Modum. Andre forekomster er Grua på Hadeland, Hørtekollen i Sylling og Gjellebekken i Lier. Men epidot opptrer også på miarolittiske druserom flere steder i Oslofeltet. Vi har Bånkall på Grorud, Varden i Sandefjord samt forekomsten som her omtales, Hotvedt i Sandefjord.

Her fantes epidot i en grå og stedvis rødlig farget larvikitt særlig rik på miarolittiske druserom. Drusenes størrelse varierte fra mm-store opptil 20-30 cm. I en grovkornet pegmatitt fantes i tillegg et ukjent antall druser hvor i alle fall noen av dem, etter mikrolinkrystallenes størrelse og antall å dømme, må ha vært opp mot en halv meter store. Hulrommenes innhold lå spredt over et større område etter sprengning.

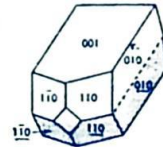
MIKROKLIN TVILLING KRYSTALLER

*Carlsbader
kontakttvilling*

*Baveno
tvilling*

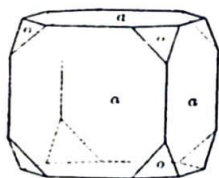

*Manebach
tvilling*

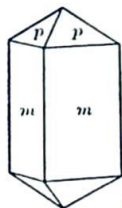
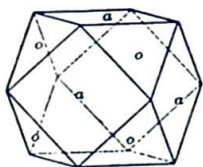
Epidot fantes rikelig i den sentrale delen av bruddet. Etter hvert som bruddet ble utvidet minket det gradvis på de skikkelige epidotførende druserommene, derimot øket det på med granatførende hulrom. Epidotens farge er lys grønn til olivengrønn og krystallene langprismatiske, opptil 8 mm lange og 1-2 mm tykke. Mineralet sitter vanligvis på **albitt** som igjen opptrer epitaxialt på mikroklin. Spesielt for denne forekomsten er at epidotkrystallene i de fleste tilfeller er fortvillinget, noe som ifølge Deer, Howie & Zussman (1966) ikke er vanlig. Man må faktisk lete nøye på stoffene for å finne ordinære enkeltkrystaller.

Et annet framtrædende mineral i forekomsten er **granat**. Mineralet opptrer i flere fargevarianter. Vanligst er 2-20 mm store dypt mørk grønne dodekaedriske enkeltkrystaller eller aggregatformige sammenvoksninger. De andre typene består av relativt små krystaller, vanligvis 2-3 mm store. Fargen kan variere fra lys olivengrønn over sjokoladebrun til en nydelig sherry-rod farge. Den mørk grønne granaten er analysert ved røntgenspektrografi og funnet å være en andraditt (NAGS-nytt nr. 2, 1980).

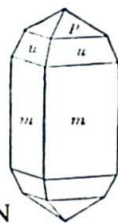
Granatene sitter, som epidoten, i miarolittiske druserom på albitt som igjen

PYRITT

ZIRKON

Kombinasjon kube-oktaeder

har vokst utenpå mikroklin. Granat finnes også sammen med epidot på enkelte druser, men da er epidoten alltid mer eller mindre etset og borttært. Oftest sitter mineralene adskilt.

Som nevnt tidligere er albitt et hyppig opptrædende mineral i forekomsten. Mineralet finnes stort sett som overtrekk på mikroklin krystaller, og fire enkeltkrystaller er bare ganske små.

En herlig dag i juni var tidspunktet for «The Big Bang» i bruddet. Etter denne sprengningen lå det strødd med opptil 10-12 cm store mikroklin krystaller over en stor del av bruddet. Mye var dessverre istykkerslått, men mye pent ble også funnet. Mest enkeltkrystaller, bare noen ganske få gode grupper.

Mikroklin krystallene opptrådte stort sett som Carlsbader kontakt-tvillinger. En del Manebach tvillinger ble funnet, samt en enkelt Baveno tvilling krystall. Ellers har det i hele bruddets driftsperiode vært tatt ut adskillige praktfulle grupper med mikroklin krystaller.

I tillegg til disse absolutt mest vanlige mineralene fantes i Hotvedt-bruddet også en god del andre. Her følger en kort beskrivelse av noen av dem.

Kalkspat fyller ofte fullstendig ut hulrom. Fjerner man mineralet, f.eks. ved hjelp av fortynt saltsyre, kan det framtre praktfulle krystaller av mikroklin med albitt, epidot, granat eller asbest. Ellers opptrer kalkspat i «skiferspat»-formige krystaller eller aggregatformige sammenvoksninger av skalenoedriske krystaller.

Flusspat opptrer i fargeløse til fiolette 1-2 mm store, oktaedriske krystaller. **Magnetitt** er funnet i oktaedriske krystaller opptil 2 cm store. Krystallflatene er sjelden glatte og blanke, men oftest etset og matte.

Svoelkis viser et utall av krystallkombinasjoner. Vanligst er rene kuber samt kombinasjonen kube-oktaeder. Størst krystall observert er ca. 2 cm.

Fluorapatitt – langprismatiske, fargeløse til grå velutviklede krystaller inntil 15 mm lange.

Zirkon – oftest små (2-5 mm lange), brune prismatiske krystaller. På druserom med store mikrolin krystaller er det funnet zirkon på opptil 1,5 cm.

Asbestaktig mineral (ribeckitt?) – finnes som blågrå til grågrønne filtaktige masser og tynne nåleformige krystaller. Fyller ofte fullstendig ut druserom.

Kloritt – en mengde av hulrommene er dessverre fylt av grønne til gullaktige finskjellede klorittmasser som ofte er helt innvokst i de andre mineralene på drusene. Ellers opptrer kloritt som grønne spaltbare flak av rosettførmige, aggregataktige sammenvoksninger.

I forekomsten er dessuten registrert *titanitt* (brun-hvit), *kvarts* (xls inntil 2 cm), *molybdenglans* (tynne flak, ofte med sekskantet tverrsnitt), *arfvedsonitt* (?), *blyglans* (matte, grå xls), *sinkblende* (rødbrune xls), *barkevikitt*, *polymignitt*, *biotitt* og *opal* (glassaktig belegg på andre mineraler).

Av dette kan man forstå at i tillegg til store enkeltkrystaller og krystallgrupper har forekomsten gitt et utall stuffer egnet for micromounting. Praktfulle mineralkombinasjoner man sjelden ser på grupper med store krystaller.

Svein A. Berge.

SLIPEBORD OG STEINSAGER
FOR KURS OG SKOLER.

„**STAR KOMBIMASKIN**”
FOR AMATØRER OG „PROFFER”

ALT I SLIPEUTSTYR PÅ ET STED
SOLID OG RIMELIG

VELKOMMEN TIL VÅR NYE BUTIKK,
KIRKEVN. 63 – HASLUM (ved Haslum Hagesenter)

b.gjerstad utstyr for smykkesteinsliping

Kirkevn. 63, 1344 Haslum – Telefon: (02) 53 36 86